18-ter Jahrgang Nr. 64. Jüdische Pester Zeitung. Mittwoch, 2. Juni 1886.

Redaction u. Administration
befinden sich:
BUDAPEST,
Hochstrasse Nr. 1.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden österr. W.
Halbjährig 4 Gulden österr. W.
Vierteljährig 2 Gulden österr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 9 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 4 Guld. 50 kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 25 kr. ö. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach ausliegendem Tarif berechnet.

יידישע פעסטער צייטונג

פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטלעך דרײַמאָל.

רעדאַקציאָן אונד אַדרעסיס:
בודאַפּעסט,
האָכשטראַסע נומ׳ 1.
פּראַנומעראַציאָנס־פּרײַס:
פיר אָסטערײַך־אונגאַרן
גאַנציעהריג 8 גולדן אָסטר. וו.
האַלביעהריג 4 גולדן אָסטר. וו.
פיערטעליעהריג 2 גולדן אָסטר. וו.
פיר אויסלאַנד
גאַנציעהריג 9 גולד. — קר. ה. וו.
האַלביעהריג 4 גולד. 50 קר. ה. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 25 קר. ה. וו.
פּראַנומעראַציאָנען
מעשיגן יעדן טאָג אנגענומען.
אַנאָנסען ווערען
נאָך אַן אויסליגענדן טאַריף בערעכנעט.

בודאַפּעסט, מיטוואָך דן׳ איר התרמ״ו. Erscheint wöchentlich dreimal. אכטצעהנטער יאהרגאַנג נר. 64. 1886.

דיא ביידען רײַכסראַלפּטען.

גראַף רײַכאַרד בעלקרעדי איז פֿאַן זײַנער מאַיעסטאַט עמפּפֿאַנגען וואָרדען, גענעראַל אַנגסט, דאָקטאָר צו אײַזענען אַן דען דאָ בעאַרדעט, דער אָסטערײַכישע מיניסטער־פּראָזידענט גראַף טאַאַפֿע איז אים בעגרײַפֿט דיא אבדאַנקונג דעם גאַנצען מיניסטעריאומס אין דיא האַנד זײַנער מאַיעסטאַט געשרײַבען, אײדער דאָס אבגעאַרדנעטען הימצײַטקײַטען אונד וואָהלען אײַסשרײַבען צו לאַסען, אונד שליעסלעך זײַנס זיך דיעזען ערגאַנגענען דיא געוויסס בע־דײַטונגספֿאָלדע טהאַטזאַכע אַן, דאָס אונגאַרנס מי־ניסטעראַודענס דיש געסטערן אין וויען וויילט, וואָהין ער דיעזעקט פֿאַן זײַנער מאַיעסטאַט דעם גאַ־נצען אונגאַרן בעריפֿען וואָרדען איז.

עס זײַנד דאָס האַבסבערגישע גרעאַינגעסע, דיא זיך פֿאַר אונגערן אונד אבשפּעלען, אונד דיא, ווען דיא אײַד געטרעטענע דאַנישעטען שווי־גען, מיטאינאַנדער דענאָך אין גענעטער פֿערבינ־דונג זײַנד:

דאָס גלאַיכגעטע, שטאַרקע, אימער פֿאַרט־שרײַטענדע, פֿאַן אונגערן וואָרהאַפֿטיגען שטאַאַטס־מאַנען רעגירטע אונגאַרן איז אין אין ענגען אָסטער־רײַכישען קרײַזען, דיא נאָך אימער פֿאַן אונגער „גוואַלטטאַטיגען״ פֿרײַהײַט, דיא געגענוואַרטיגען צוישטאַנד אבער נור אַלס פֿאַראינגרענדער בע־טראַכטען, לאַנגסט אין דאָרן אים אונגען, אין דער אינבעהרונג דעזער הערדען — אונד עס זײַנד נאָר נאַאַטע הערדען — עקסיסטירט קײַן אָסטערײַך־אונגאַרן, אונדערן אין אַ סטערײַכישע אונד אַ אונגערישע טהאַאַטס, אונד דיא ארמעע האַט זיך, נאָך אונדזס דיעזער הערדען, זאָ ייאָ אײַנבעגעבען, אונד אַלדען אים דיא עראַלטונג דיעזעס דאָזעלבשטאַאַטעס, אים דיא שווערגעגלעבע פֿאַהנע צו קומעדען.

דער אינגעגע פֿערדאַרשאַלל דער גאַמײַנזאַ־מען ארמעע, דער גרײַזע ערבהערצאָג אלבערעכט, אין בעגלײַטונגע טהײַל דער גענעראַלשטאַב דיא אינסטרוגירטע אָסטערײַכישע מיניסטער, דיא האַהען אונד פּראַמען אינסטאַנדאַאַטען, אונד אַלדע יונגע, דענען דיא הערגאַנגענען אַלס מיסטערבילדער דענען, האָבען זיך מיט דען טהאַטזאַכען צו־שטאַנדען נאָר נאָך אַ נעבענזאַכע פֿערמאַט, אונגאַרן איז אין אירען אונגען אינע פּראַווינצען דער אָס־טערײַכישען מאָנאַרכיע אונד אַלדעס וואָס דיש 19 יאָהרען געשעהען איז, וואָלדען דיעזע הערדען דיין פֿערשטאַנדען האָבען.

אונד דיעזען געוויסען האָט געגענראַל אָנסס־בערגשע אויסדרוקליך פֿערלאַנגען, אַלס ער אין אונגאַרנס הויפּטשטאַדט אין דעם לאַרבעערבעראַגע־טען גראָבע יעגעס מאָנעס, דער פֿיר דיא „גוואַמפּט־מאָנאַרכיע״ אים האָפֿפֿנונג געגען אונגאַרנס זעלבסס־שטאַנדיגקייט געפֿאַלדען איז, דעסען טהאַטען אַלס נאָכאַרמונגס־ווערטה דער ארמעע עמפּפֿאַה־לען האָבען.

אַלס אונגאַרנס מיניסטעראַודענס דיעזען הערען אונד געמײַנדיגע לעגאַיען צו ערטהײַלען זיך ערלאַובט האָבען, פֿאַלגען יעגע הערען, דאָס איך דיא געפֿראַפֿפֿען דונד, דענ׳ אנסס׳ האָט גאַנץ אין אירעם דונגע געהאַנדעלט. דיא טהאַטען דעם מיניסטער־פּראָזידענטען אבער בעראַנדעלטען דיא אַלס אײַנע פֿערמעסענהײַט.

דיעזען געזינגען גאָט גראַף בעלקרעדי אים אָסטערײַכישען אבגעהיזע שײַדען אײַסדרוקק, אונד דער יעמעל מיט דעם יעגע רעגע עמפּפֿאַנגען וואָרדען, בעזייטיגט צו געגעבען, דאָס ער מיט יעגען אנזוכען גיכט אַלדען דאָשטעהט.

יעגען אַלדע יעגע מאַיעסטאַט דער קאַנגע פֿאַן אונגאַרן דען גראַפֿען בעלקרעדי אונד דען גענעראַל אָנסס׳ צו זיך בעאַרדערט האָט, זאָ האָבען דיעס אים קײַנעס אנדערען גרונדע געשעהען זײַן, אַלס אים זיא אַן דיא בעשטע־הענדען פֿערהאַלטנײַסס צו עי־אינגען אונד אים עס אײַנען אײַד עלבסט צו זאָ־גען דאָס אײַנע פֿאַרגעהאַבען „טאַקטלאָזעס״ אונד „אונקאַרעקטעס״ וואָר.

וואָלטען אינדעגעס דיא הערען דיא אײַנען פֿאַפֿפֿנען, זאָ וואָרדען זיא באַלד אײַנזעהען, דיא גראַף דער אײַדעטהיס אים, דעס זיא זיך הינגעבען, זאָ וואָרדען אײַנזעהען, דאָס אין אונגאַרן אַ הענע אָס־טערײַך גאַנץ גיט עקסיסטירען קאָנגטע, אין אָס־טערײַך אבער אַ הענע אונגאַרן אײַנער דען הײַטיגען פֿערהאַלטנײַסס אַן אַ בסאָלוט גיכט בעשטעהען קאָנגטע.

יאָ אײַנע, וואָס איז דיא אָסטערײַכישע מאָ־נאַרכיע? זײַנד עס דיא הײַטיגען פֿאַס שלעכטע שאַ־פֿערעס אונד דעס דר. קאַמפּף, דיא דיא פֿערשטעל־צונג מיט דעס גראַפֿען הײַטשטאַנד אלס אײַדעל אײַפֿשטעללען? זײַנד עס דיא טשעכען, פֿאַ־דען אונד סלאַוענען, דיא אײַדע רעשפּעקטײַע הײַמאַט אין אין סלאַוישעס קאָנגײַד אונד אונגאַרען מאַכטען, זײַנד עס דיא דאַלמאַטענער, טרעסטער, דיא זעקזונדסטאָלל נאָך אײַשאַלען בלײַקען? אַללע דיעזע הערדען האָבען אײַדע זעלבסטאַנדיגע־עסען אונד אונטערשטעען דיא רעגיערונג נור זאָ לאַנגע, אַלס זיא דיעזע אײַדע אונטערעסען, דאָס הײַטיגע דיא צערשפּלײַטערונג דעס הײַ־ניגס, פֿאָרזעץ.

דא איז גלײַך דיא פֿעטראַלאָאָס פֿראַגע: דיא אונגאַרישע רעגיערונג האָט מיט דער אָסטער־רײַכישען רעגיערונג אבמאַכונגען געטראָפֿען, דאָס דער פֿעטראַלאָאָס צאָלל גיכט ערהאָהט וואָרדען וואָרד. הינגעגען אונגאַרנס רעגיערונג שטעהט אין דיעזער פֿראַגע אונבעדינגט דאָס גאַנצע לאַנד. דיא אָסטערײַכישע רעגיערונג, אבער שטעהט פֿאַר אײַדער אַבהאַנגקונג, ווײַל דיא געטרײַעסטען אײַדעראַיזדען מיט דער אָסטאַרײַכ־גען פֿאַרבינדען האָבען, אים דער רעגיערונג אײַדע אב־מאַכונגען צו טהאָהען וואָרדען צו לאַסען אונמאָג־לעך צו מאַכען.

יאָ אנדערס איז עס מיט אונגאַרן! קאָלאָ־מאַן שיקא זאָלל זיך עשטע אין וויען אין צײַטע אַנ־געגעגנהײַטען אײַסען: אין דער פֿעטראַלאָאָס־פֿראַגע אונד אין דער יאָנסקי־אָפֿפֿאַר, אין ביידען שטעהט גאַנץ אונגאַרן וויא אײַן מאַנען הינ־טער אים, אין טיסאָס האַנדען לײַגען דיא ענטשײדונג, אָב דיא אָסטערײַכישע רע־גיערונג בלײַבען, אָדער געהען זאָלל!

דיא גרעסטע פֿראַגע אונד אַרבײַט אין אונגאַרן איז דאָ אין דער אָסטערײַכישען רעגיערונג אונד אין דער אונגאַרישען אָפֿפֿאָזיציאָן

עס שיינט אבער, דאס דיא לייניגנגישען טרוסעפנאבטהיילונגען איהנען דענגאך צוארגע־קאממען וואדען, דענן אין דיעזעם איינגעבלוקטן טיבטע נאסטס דעם ווייגער טהארע געבען איינעם טהורטע איין איינעם היזדאבע איינע דרייפאדיגע פאהנע איין. באלד דארויף שטעקקטע אין אסטער־רייכישער זאלדאט איין דעם מיר געגענגאבער בע־פינדלכען ראנדפלל דיא ווייסע פאהנע איים. אין אס־טערייכישער מאך שטרעצע איין איהן צו, הייבט דען אדדאטען גיעדער אונד טראט דאס סימבאל דער ע־רגעבונג מיט פיסען. זא פיעל ווייס איך פאס אנגעבלכען אנבעטען דער כאשולאצאן אונד פאן דער ווייסען פאהנע.

לייניגנגן זאדגע דיא ערסטע מעדזונג איבער דיא איינגאהמע דער פעסטונג. איבער הענגיס טאך ערשאטטעטע אוילך פערזאנלך איפפהרלכען בעריכטס. איין גונגר דיעזעם בעריכטעס אונד דער ערא־ינגיסס אנלאסלך דער איינגאהמע דער פעס־טונג כאנגען דיא אומשאנדע אונטער וועלכען הענ־ציס טאך ערפאלגט איזט, מיט בעשטימטהייט פעסטגעשטעלט ווערדען.

דיא הויפטאכע דער פעסטונגסבעזעטצונג לאג נאכסט דעם טאבאגער טהאל. דארט וא הייטע דיא פעסטונג אם שמאלסטען איזט. נעבען דער הויפטאכע וואדען איינינג ווייטען אפפערדיכען אינפאנטריסטען אפגעשטעלט. איינינג שרייטע פאר אהנען שטאנד אין דער מיטטע דער ווייטע גענעראל הענגי אין אינפאם מיט דעם טשאקא איין דעם כאפפע. ער גענטסדרייטע לעבהאפפ אונד שפ־אך עטוואס צו ווינען זאלדאטען. אבער וואס ער שפ־אך, כאנגט אוילך נכט איינרהמען. דער אין דיעזער הארט בלייבענדע זאבעל ערקלאר־טע ערדאך דען זינן דער וארטע צור גענוגע.

דא כאממאנדיטע אוילך פעלאטאנפיער אונד באאגטאנגריפ: דיא מאנגטאפפ פיערטע אונד אין דיעזעם מאמענט פיעל הענגי, דען אינע קונגר גטפאפפען האטטען, אן דער שפטצע דינגר זאלדאטען. וועסטן כוגעל אהן גערדרטטערקקטע, לאטט זיך אונטער זאלבען אומשאנדען נכט פעסט־שטעלען. דיא זאלדאטען הענגטס וואדדען דורך דעסטן וארטע נכט בעגיططערט אונד דיא שאם־סען איך נכט. אללין הענגי ططאך אדם אין דינע פפליכט מעגנגדער אלדאט.

זא ווייט דיא מעלדונג אוילכט: ערדע אנדערע וועדזאן איבער דען טאך הענגיס ווידד דורך דעס־סען הארטנג אונד דורך דיא פאן אהם בעקנדעטע טאדעפפאכטונג פאדוינג אויסגעשרעכסטן. וואה־רענד דער דויער דער גאנגען בעלאגערונג גנג הענגי טאגלך צווימאל דיא פעסטונגסטיערן עגט־לאנג: יהיה בעוכטגעט ער דיא באטטעריען אונד דיא אן דען מיטען עגטططאנדגען שארען. איך דיעס מאגאנגן גגען אהן אבפפערן: פאן אנגערעם לאגער אים כאנגט ערדרטאגן דיא געططאלט הענגיס צוططישען דען אהן בעגלططיגען אפפיצ־רען ערקעגגען, דאך הועלט אהן דיעזע געפאהר פאן זינען טאגלכען דערגאנגען נכט אב.

ווענן ער געוואלדט האטטע, זא האטטע ער זין לעבען פיעל וכערער אונד בעקוטמער ططטען כאנגען. איך דכערטע אהם אונד דער בעזאטצונג פאללע פרידהיט צו, ווענן ער דיא פעסטונג איבער־געבען, אנדערדרדיטש אבער ערקלארטע איך איך ططרעגיאר. דאס איך אהן האנגען אונד דיא בע־זאטצונג גערדרהדיגן לאططען, ווענן ער פאר־פעסט צו באמבארדירען.

אונד הענגי זططטע דאס באמבארדי־מענט פאר.

ווא דיא בעדרططטונג איינעם ערטططיגען האגיططרס בططططפפ, אלס האططططע איך דען אוططך דען טאדפפערלططططען הענגי طططططط

רעפארמפלאגע געווייסן, אין דיעזעם פאלל געקראטשט. גראָ אפפאנ׳ האט זיך ערלויב ערמאנגט אונד דיא ששע־העגעבלעכעגע מאשינע אין בעוועגונג געבראכט. איינע וואסחיגע בעדייטונג האט זייגע רעדע ניכט. איבריגגעם פערוויזען ווייר אייך אינזערען לייטארטיקעל.

* (א י ר א ר א.) דיזעער נאמע בעדייטעט זא פיעל אלס מארגענראטהג, דיא פערמונדערין איינעס ניין מאנעס. דיזען נאמען לעגט זיך איינע לטעראַרישע געזעללשאפט ביא, דיא — אים דאס מונד בים רעכטען נאמען צו נענען — אים אנטי־סעמיטישען שריפטשטעללערן בעשטאנד, דיא דארטין רעגנעגעט, דארך דיא דיא פערפונד־טערטען אנטסעמיטסמוס אין ניער טאג איפגע־הען, דאס ער זיך ניא בעלעבען ווערדע, גלייך ביא זייגער גרונדונג פאר מערדערן מאנאשען האבען זיך — ווא ווייר דעם זייגער ציט געמעלדעט — אללע אנשאנדונגען לטעראטען פאן דער מטגלידער־לטסטע שפרייכען לאסטען, אלס זיא אין דעם פראַ־גראמם לאוטען, דאס ווירען איינגעשלאסען זיין, דאס הינדערטע ערארך דיא „בריסטליכע לטעראַ־ריישע געזעללשאפט“ נינכט, אינדרע שאמטונען איים־ציאר־ביטען, אונד דעם מונסטעריאים דעם איינגע־רען צוויר נענעהמונגע צו אינטערבריטען. דער מי־נסטער דעם אינגערן (קאלאמאן ט י ס א) שקרקטע ״עראך דיא שאמטיטען מיט דער בעמערקונג צוריקק, ער ווינשע, זיא מאנגען דאהנן אינמאנדערע ווערדען, דאסס אייך נ י כ ט ב ר י ס ט ל י ב ע מ י ט־ג ל י ע ד ע ר אייפנאהמע פינדען, — דיא גרינ דער וואללען נון דען פערארין אין איינע בינכערפער־לאנסמאנדלונג אומיאנדערלן.

* (נ י ק ל א ן י.) דיא אס פינסע דעם אטנא געלעגענע, אונד פאן דער פיעריגען לאיא בע־דראהטע שטאדט, ווירד נאך דען הייטיגען דעפעשען אלס פ ע ר ל א ר ע ן בעקראכטעט! דיא שטאדט איזט פאן אללעם לעבענדען פערלאסען, אונד פאן אללעם, וואס ניכט נעגע־אונד נאגיפעסט וואר, ענטלעערט. אין מיליטאַרדאן פערוועהרט יע־דערמאנן דען צוטרעטט. דער קלייגע ארט דעם לאוואשטראמעס, דער אינאיפאלטבאר זיך דעם אדטע נאהערט, איזט 40 מעטער בריט אונד 16 מעטער האך!

* (קונסטפאללעם שריפטבידד דעם קראנפרינצען רודאלף.) דער בקעאנגטע שריפטקונסטלער הערר איזאק סאפער אים רומאנען, האט אין זעהר גוט געטראפפענעס פאר־טראט דעם קראנפרינצען רודאלף אים לייטער בוششאבען אנגעפערטיגט. דיזעוס בילד, וועלכעס גראפעס איפזעהען מאכט, ענטהאלט 40,000 בוכ־שטאבען, אונד האט פאלגענדען אינהאלט: אייגי־

ליטיגג אונד ערסטעס קאפיטעל דער ערסטען לייע, פערינג דעם פאם קראנפרינצען הערוינגעבענען ווערדעם „דיא אסטערריכיש־אונגאַרישע מאנארכיע אין וואָרט אונד בילד“. דאנן דיא אינלייטונג צום ווערקע דעם קראנפרינצען „אינע אייגענטייע אונד עגדלך דיא אנשפראכע דעם פייהערין פאן ע ר ר א נ ג ע ר ביא ערפפנונג דער עלעקטרי־שען אייסשעללונג אין ווען, זאוייא דיא דענגווד־דיגע עריווערונג דעם קראנפרינצען. אין אללייגי־שטעהענדעם האאר אם שישעל עגטהאלט דיא פערארנדדרייסיג בוششאבען „אסטערריכיש־אונ־גאַרישע מאנארכיע“ אללעם איזט אייף דיעזעס וואנדערבארען בילדע. וועלכעס דיא צייטדע אינגע עדען מאלאנס צו זיין פערדיענט. מיט פייעם אייגע צו לעזען. הערר סאפער האט אין עקסעמפלאר דיעזעס בילדעס דער אייסשעללונג דעם ווייגעער קונסטערהיזעס צו גינסטען דער אבבראנדלער פאן סטרי גשפענדעט.

* (ר ע נ ע ן.) אים מערדערען גענענדען דעם לאנדעס ווירד פאן גיערד־שלאנען גגמערדעט, דיא אין דען לעטצטען צייא מאנען ערפאלגטען. צום גלוקקע! דענן שאן בעפרכטעטען דיא אקאמען דיא פאלגען דער אנהאלטענדען דירדע, אום זא מערד אלס אונז קוים אין מאנאט פאן דעם גע־סטענשנטט טרענגט, וועלכע פיכטאט ווערד צו־ריקקבלעבען אום, אונד דער בעסטפערפיכע ארטסקע אזט — אין מעמעשיאר האט דער שנינט דעם רעפסעס שאן בעגאנגען, אונד ווירד אין גנם־טיגער ראאטענשאנד געמערדעט.

* (א י ן ג י מ נ א ז י א ל ש י ל ע ר אלס מ א ר ד ע ר אונד ז ע ל ב ס ט מ א ר ד ע ר.) אים האלד־מגנא־ווישאר־העלד ווירד איבער אינען עגטעטעלבען פאלל מיטטהיילונג גגמאכט: דער שלעד דער ־טען גומנאזיאלקלאססע גקלאלים פ י ש ע ר, ואהן דעם רידטערס אם אראדער קא־גיגלבען גערכטסהאפט האט אם 31. מאי דיא 15־אחריגע, איפפאללענד שאנע יאהאן מ י י ס־ג ע ר מ י ט א י י נ ע ם ד ע ו ו א ל ו ו ע ר ע ר ש א פ ס ע ן אונד דאנן ז י ך ז ע ל ב ס ט א י י נ ע כ ו נ ע ל ד ו ר ך ד ע ן כ א פ ף ג ע י א ג ט. אינע האלבע שטונדע פאר דער עגט־ון־טערבען טהאט, זאה מאן דיא ביידען אים שטאדט־גאר־טען אן אים שפאצערען גגהען. איינע מינטען גאבדעם דאס מארבען הימגעקערט יואר, קאם דער יונגע מאנן מיט פערשטארטעם גגזיכטע בין פאר דאס הייז דער פאמיליע מיסגער, וא אזהם דאס גגנאנגטע מארבען לאבעלנד עגטגעגגע־קאם. דער יונגע מאנן אבער צאג אינען דעאלייער אונד פיערטע צייא שיסגע אייף דאס מארבען אב אונד ריכטעט דאנן דיא מארדוואפפע גגנען

געטהאן, אלס טיכא בייפאלל גגקראטשט. גראָ אפפאנ׳ האט זיך ערלויב ערמאנגט אונד דיא ששע־העגעבלעכעגע מאשינע אין בעוועגונג געבראכט. אינע וואסחיגע בעדייטונג האט זיינע רעדע ניכט. איבריגגעם פערוויזען ווייר אייף אינזערען לייטארטיקעל.

* (א י ר א ר א.) דיזעער נאמע בעדייטעט זא פיעל אלס מארגענראטהג, דיא פערמונדערין איינעס ניין מאנעס. דיזען נאמען לעגט זיך אינע לטעראַרישע געזעללשאפט ביא, דיא — אים דאס מונד בים רעכטען נאמען צו גגנגען — אים אנטי־סעמיטישען שריפטשטעללערן בעשטאנד, דיא דארטין רעגנעגעט, דארך דיא דיא פערפונד־טערטען אנטסעמיטסמוס אין ניער טאג איפגע־הען, דאס ער זיך ניא בעלעבען ווערדע, גלייך ביא זייגער גרונדונג פאר מערדערן מאנאשען האבען זיך — ווא ווייר דעם זייגער ציט געמעלדעט — אללע אנשאנדונגען לטעראטען פאן דער מטגלידער־לטסטע שפרייכען לאסטען, אלס זיא אין דעם פראַ־גראמם לאוטען, דאס ווירען איינגעשלאסען זיין, דאס הינדערטע ערארך דיא „בריסטליכע לטעראַ־ריישע געזעללשאפט“ נינכט, אינדרע שאמטונען איים־ציאר־ביטען, אונד דעם מונסטעריאים דעם איינגע־רען צוויר גגנעהמונגע צו אינטערבריטען. דער מי־נסטער דעם אינגערן (קאלאמאן ט י ס א) שקרקטע ״עראך דיא שאמטיטען מיט דער בעמערקונג צוריקק, ער ווינשע, זיא מאנען דאהנן אינמאנדערע ווערדען, דאסס אייך נ י כ ט ב ר י ס ט ל י ב ע מ י ט־ג ל י ע ד ע ר אייפנאהמע פינדען, — דיא גרינ דער וואללען נון דען פערארין אין איינע בינכערפער־לאנסמאנדלונג אומיאנדערלן.

* (נ י ק ל א ן י.) דיא אס פינסע דעם אטנא געלעגענע, אונד פאן דער פיעריגען לאיא בע־דראהטע שטאדט, ווירד נאך דען הייטיגען דעפעשען אלס פ ע ר ל א ר ע ן בעקראכטעט! דיא שטאדט איזט פאן אללעם לעבענדען פערלאסען, אונד פאן אללעם, וואס ניכט נעגע־אונד נאגיפעסט וואר, ענטלעערט. אין מיליטאַרדאן פערוועהרט יע־דערמאנן דען צוטרעטט. דער קלייגע ארט דעם לאוואשטראמעס, דער אינאיפאלטבאר זיך דעם אדטע נאהערט, איזט 40 מעטער בריט אונד 16 מעטער האך!

* (קונסטפאללעם שריפטבידד דעם קראנפרינצען רודאלף.) דער בקעאנגטע שריפטקונסטלער הערר איזאק סאפער אים רומאנען, האט אין זעהר גוט געטראפפענעס פאר־טראט דעם קראנפרינצען רודאלף אים לייטער בוششאבען אנגעפערטיגט. דיזעוס בילד, וועלכעס גראפעס איפזעהען מאכט, ענטהאלט 40,000 בוכ־שטאבען, אונד האט פאלגענדען אינהאלט: אייג־

שטאנדען אללע אונסערע דעמולבען דזיקקע אונד עס דויסטע אפים שטיזק טיאטין דיינע אקציע־אכטע דאך עבען זא ווייגע אייגענע פערדער בעשטעגען, וויא יאקאב גאזאור אונד אנדערע דעגלייכען. דיא איינציגע אינ־גליכהיים, דיא אין דער „נאסע“ מאנלך וואר, גגששאנד אים דעם פערמאנן אן גולד; אבער דיעזע אינגלייכהיים וואר דזיך דיא בעטיכנאמיים אללער ציעללך בע־שראנקט; דער ריינע פאנטע זיך נינכט מינדער אלס דער ארמע, נור ווער פאן דיעזער אללגעמיינען בעדיינבארקייט זיך ערלבער איינשראנ, ווער אין נינכטשטעדטישעם לעבען פרהיגע, אייף דער פיילען בארגהיים לאנ אונד דאנייא נעמאנלך פאם שווייסע דער אנדערן לעבעם, דער וואר־דע פאן איהנען נינכט אלס איהרעגגלייכען אונד קיינעס־ווגגס אהנע מיסגדיזיגן בעדראנגגס. דעקראלב האגגגע אדראן מיט דער פערלאנגערטען נאוז, דערען מיסגען, דייש־ליך ערדען, ווגגען ער האבען וואללגגס, דאס מאן איהן פע־שטעהען זאללע.

נינכט עשויא, דאס מאן איהן נינכט פערשטאנד, דאס מאן נינכט עדיאנדען האגגגע, וואריזיך זיין ווגגען נערינגגעם וויא, אבער מאן טראגגס אלס אב מאן עס נינכט פערשטעהען, אלס אב מאן אין דער וועלט אן נינכטס ווגגגגע דענקען מאגגגע, אלס אן וויגגע ערגגסליכען אבזיכגגען אויף דיא מאגגגע דעם נראוגגרמיגגגגס. מאן וואר נינכט פערבלע־דעם נעגגגע, דען אבגגגאנד דער בעגגגידגגגען שטגגללונג דעם נלאוגגרגגס מאן דעם שטאגגען אגגגע אייגגגס אקקע־מאגגגגגס צו אבגגגזיגגדען; מאן לאנגגגגג

דער זשעשע אנטראַ בעצוויקט אבער ניכט נור איינע האַרעדע בעשטייערונג דעם אימפּאַ־טרטען דאַסעטראַלעאַמס, (שמאַטט 1.42 גולדען 9 גולדען) זאַנדערן אויך דיא קאַנטראַלע אין דען דאַסיגעריען, דאַמיט יעדע צאַלדרעפּוראַציאָן אונמאָגליך זייא.

דא אבער גראַף טאַאַפע זיינע אבמאַכונג מיט דער אונגאַרישען רעגיערונג ניכט צורקקנעהמען קאָנן, אבער אויך ניכט אבראַנקען ווילל, זא האַט ער אין דער פאַרגעסטרונגען זשמונג דער צאַללי־קאַמיסיאָן דיא ערקלאַרונג אבגעגעבען: דאַס ער זיינער מאַיעסטאַט דיעיעני־גען פאַרשלאַג מאַכען ווערדע, דיא איהם געזעטצליך צו געבאָ־טע שטעהען, אום דען מאַלטאַ־ריא, ווייא ער צווישען דען בייד־דען האַלפטען דער מאַגאַרישע פעסטגעזעטצ וואַרען אויפגעהאַלטען

דעזע דראָהונג בעשיעט אבער ניכטס אנ־דערעס, אלס אלס אויפלאַוונג דעם רייכס־ראַטהעס אינד איסטרייכונג פאַן גייזאַהלען, אב דיעזע לעטצטערען נון זא איפפאַללען ווירדען, אום דעם מיניסטעריאַם מאַאַפע איינע פּיזומע מאַיאָר־מאַט צו געבען, אזע ניכט בעשטיממט, אונד זא קאָנטע ווירקליך צו דען איסערען צאַללרעגען נאָך אין אונגערע הינצוקאָממען, דא אונגאַרן זיי־נע יזנגע. אבער לעבענספאַהיגע פעטראַלעאַס־אנדיסטריע דען גאַלאַיצישען פּראָוינצנטען צו לע־בע ניכט איפגעגבען ווירד.

מאַן האַפּפע יעדאָך, דאַס דיא דעם מיניסטע־ריאַם מאַאַפע ששעטס געטרייען פאַלען אין דער צייאַלסטען ששטרע נאָך נאַכגעבען, אונד זיך דען געוועטעפּפאַלשאַן דער רעגיערונג צו איינען מאַכען ווערדען. אבייאַהל מאַן געשטעהען מוסס, דאַסס זיא איינע שייערע שטעללונג האַבען, דא אין גאַלאַיצען 40 בין 50 טייוענד פּערזאָנען פאַן דער פעטראַלעאַס־אינדיסטריע לעבען.

דיעזע איינגעראַפּפענע דעפּעשען בעהייפ־טען, דאַס פאַן איינער פאַרלאַמענטסקרייז דורכ־אים ניכט דיא ערדע זיין קאָנן, זאַנדערן פאַן איינער מינאָרטעריזע: דאַס הייסט, דאַס ניכט איינע איפאַלונג דיא פאַרלאַמענטס בעפאַרשטע־הע, דא איך אין גיער הייסטאַ קיים איינע מאַ־רישאַט ערגעבען ווירדע, ווילכע אנדערע אנווכט וואַרע, אלס דער גענעראַלשטיע אין בעציעהונג אויף דען פעטראַלעאַס־צאַלל. וואַהל אבער קאָנ־טען גראַף טאַאַפע, אונד דער האַנדעלסמי־נישטער גראַף דונאַיעווסקי, דיא דורך

איהר אונגאַרן גענגנאַבער פּערפּפאַנדרעטעס וואָרט געבונדען זיך, צור אבראַנגונג געוואַלטיגער, אין אַנדערע אבראַנגונג געוואַלטיגער.

גלעטטערן אבער איזט דער מיניסטעראַ־אי־דענט טיסאַ נאָך וויען געריזען, אום זיך פּער־זאָנליך דאַפאַן צו אינטערעסיגען אַן אינסיכט פאַר־האַנדען איזט, דען פּערזאָנבאַרטען צאַללטאַרעאַ אום רייכסראַטהע דורכצבערינגען אדער ניכט. פּיר לעטצ־טערן פאַלל ווירדע דאַס אונגאַרישע אבגעאָרדנע־טענזיזן זיינע פּפּגטסטפּעריען אנטרעטען, אונד זא קאָנטע דער נייע טאַריף ניכט מעהר צור אנבע־רוטטען צייט — אַס 1-טען יולי — אין ווירקזאַמקייט טרעטען.

דער צאַללקריעג.

וויא ווייט בעריטס גענעמלעדע האַבען, זאַלל־טע אין אינגבאַרן מאַרטאַלל (פּרעסבורג) צו שען דען רומאַנישע־יוסטיס־רייטטען באַהנען אבגע־שלאַסטען ווערדען, אום דען טראַנספּאָרט דער וואַא־רען פאַן רומאַנען נאָך דייטשלאַנד אונד אינגע־מעלדט צו ווערדען אונד דיעזע רומעוולבען אבטעל־רייס־אנגאַרן אבסטרען צו לאַסטען. אום דעם „מאַרטאַלל" איזט ניכטס גענאַהדען, אויס פּאַ־ליטישען אונד מאַטריעללען ריקקזיכטען.

דער טראַנספּאָרט דער וואַרען צו שיפּפע בעטעט עבענפאַללס גראָסע שווייריגקייטען: דיא אינגבאַהנען רומאַנענס, דיא זיך אינגאַנד קוים פּעגטטרען, דא זיא ניכט מעהר אלס „פּערזענגטע נוטצען אבזייטפּען, מוסטען נאָך אַפּפּער בריינגען, אונד דיא פאַהרטייזע נאָך בעדייטענד ערינערד־גען, דאַמיט עס מאַלדר ווירדע, דיא וואַרען בילל־ליג דען שיפּפען צוגעפיהרען.

דא אין רומאַנען, וו דער בעפאַלקערונג אויס לאַנדווירטען בעשטעהט, זא ווייד עס דער דעגיע־רונג זעהר שווער פאַללען, פּיר דייטשלאַנד אין הייטמטעל צו פינדען, פּיר דיא וואַרען, דיא אי־הנען דורך דען אהנע גרונד הערייס בעשוואָרענען צאַללקריעג געשלאָגען ווערדען. —

דיא דייטשען געשאַפטסלייטע, דיא אין דער לעטצטען צייט אייגע פּיעבריישע טראַנזאַקציאָנס עגט־וויקקעלטען, אום אין אייגע ענגערע געשאַפטסבעצ־בינדונג מיט רומאַנען צו גלאַנגען, ווערדען נון פאַן דער בעדרוהיגטע „נאַציאָנאַלגעזינע" געוואָרענען, דיא הייט שווער פאַללען, פּיר דייטשלאַנד אין הייטמטעל צו פינדען, פּיר דיא וואַרען, דיא איהנען דורך דען אהנע גרונד הערייס בעשוואָרענען צאַללקריעג געשלאָגען ווערדען. —

דיא דייטשען געשאַפטסלייטע, דיא אין דער לעטצטען צייט אייגע פּיעבריישע טראַנזאַקציאָנס עגט־וויקקעלטען, אום אין אייגע ענגערע געשאַפטסבעצ־בינדונג מיט רומאַנען צו גלאַנגען, ווערדען נון פאַן דער בעדרוהיגטע „נאַציאָנאַלגעזינע" געוואָרענען, דיא הייט דער צאַללקריעג רומאַנענס מיט אסטערייכ־אונגאַרן דיא צאַהלונגס־פאַהיגקייט דער רומאַנישען געשאַפטסלייטע בעדייטענד שאַדען קאָנגטע. יאַ דיא זעפּפע ווירד נוא זא הייס געגעסען, וויא זא עקאָבט ווירד!

איין הערמאַנגשטאַדט קאָממט דיא מעלדונג, דאַס דיא אנזייהרונגען וועגען אינדוסטריעלער פאַן זשע רומאַנענס זעהר ענערגיש בעטרייבען ווערדען, אונד דאַס מעהרערע דערזעלבען דען דייטשלאַנדען פּערשפּעטונגען בעריישט געפאַלען זיינד.

פאַן יעהער האַט אין דעבענבירגען אייגע גראָס־סע נייגונג שטאַטגעפונדען, נאָך רומאַנען אויסצו־וואַנדערן; דאַך מוסט מיר ביא דען האַנדאַרבי־טערן, מאַנלאַהנען אונד דערגלייכען פּערזאָנען, הייטע דראַהט דיעזע נייגונג, אויך דיא גייזעבעטרי־בונגען אונד אויסטרייבונגען, אונד שטעהט צו בעפּרכטען, דאַס דעפּענבירגען זיינע בעטטען אויסטטראַפּפע פּערלערען ווירד, ווענן דיא רעגיערונג ניכט באַלדיגסט דער אַ־בערהאַנדגעהמונגען אויסוואַנדערונג אייגען רייגעל פּאַרשעבען.

צור טאַגעסגעשיכטע.

דיא פּראַגע דער פּרינגנאַיסייטונג אויט נאַרע דאַרען, אייגע מיניסטערקריזע אין פּראַנקרייך הערפאָרגערופען, מיניסטערפּאַרזעגונג פּרעסיגע פּר־לאַרטע זיך בעריישט דיא אייגענשלעכען טהראָנפּרא־טענדאַנטען (דען גראַפען פאַן פּאַריז אונד דעפּסע זאַהנע, וויא דען פּרינצען זשעראָם נאַפּאָלעאָן אונד דעפּסען וואַהן וויקטאָר אויסגעוויזען, ווילל אבער ניכטס דאַרין אייגעהען, זאַממטליכע פּרינצען אין דעם לאַנדע צו ווייזען, עס הייסט אויבריגענס. דאַס אייגע פּרעזאַידענטע צושטאַנדע קאָממען ווירד, לייטע אַלבערט דיא פּרעזידענט פּערפּפלעכטעט ווערדע, דיא גענאַנגטען טהראָנפּאַטענדאַנטען זאָפּפאָרט אויסצוזייען, דיא אויסזייזונג דער אויבריגען פּרינ־צען אבער אויך פּרייטשטעלען, זא אבער דאַצו ניכט צו פּערפּפלעכטען. דער גראַף פאַן פּאַריז ווירד דיא אויסזייזונג אים קריזע זייגעלעגטען גענעגען־נעהמען, אויף אייגען גייזאַלטאַטע ווייל ער עס ניכט אנאַקאָמען לאַסען. דא זיך דער קאָנג פאַן פּראַנקרייך אייגעס אַלבען ניכט אויסזעטצען דאַרף, נאָך דער אויסזייזונג ווירד ער אין מאַניפעסט אַן דאַס פּראַנצאָזישע פאָלק ערלאַס־סען אונד דאַנן צום פּפּאַפּפּסטע וואַהלפאָרטען.

גלעטטערן ווירד דאַס אין מאַנאַרך אייגעס זא נעפּאַהרלען געבענבירהער גענעראַלע. וויא דאַס דער גראַף פאַן פּאַריז פּיר דיא דעפּזיליק אויס־גיים זא גאַלענד פּערפּפלעכטען מאַכטע.

* * *

דיא אבשטיממונג אבער דיא דעפּאָר־טראַגע בעגינגט אירלאַנדס ווירד פאַן מאַג אויף מאַג פּערשאַבען. הייטע שיינט דיא נעדער־לאַגע דער דעגיערונגע, דיא צוזיקזייזונג דער

פּאָליטיקאָן.

דיא צערבראָכענע פּעגסטע־שייבע.

(4-פּאָרטזעטצונג.)

אין דער „נאַסע" וואַסע מאַן אַללגעמיין, אַהראָן אפּיזאָם געהט צו מיל יאָראָבב, אבער ער זעלבסט האַטטע אין דער זאַכע נאָך קיין געשטיידענעס וואָרט געשפּראָכען. ער קאָנגטע אַלזאָ מיט פּסט אויף דיא פאַרגעבטע איינעס ביישיגאַמס קיינען אנשפּריך מאַכען. דא ער זיך ניכט ע־קלאָרט האַטטע, מאַכטע אבער דיעזע אנשפּריכע דאָך, דא ער פּערשאַפאַדען אונד ערראַטהען זיין וואַללע, אויך וויא ער עס ניכט פיר נאָטהיג פינדעט, דייטליך צו זיין. ער וואַר עבען אייגע הערייטע נאַטור אונד מענשליך זינד אונד אַללעס אירדיגע וויללען אונטערוויאָרפען וויסטען וואַללען, נעראַטהען אָפּט דאַריבער אין צאָרן, דאַס מאַן זיך ניכט בעאייללט, אירע נעראַטהען צו ערראַטהען.

אהראָן גינג אַלזאָ צו יאָקאָב גלאַיזיס מאָכטע, אָהנע זיינע אבזיכטען אין וואָרטען קונד צו געבען. צוואָר וואַר דיעס ניכט נאָטהיג געוועזען, דיא מאַהאַ אַללין וואַר קונד־געבונג גענוג, אויף דעם לאַנדע דרייטען אונד נאַטענליך אין דער „נאַסע" פּערשטעהט מאַן מאַהאַטען צו ווירדיגען אונד ניכט נעראַדע היער אויס דער שוויפּלאַטע, וויא דאַס מוילהערדענטהום פּריאָסט פּייעס; אינדעסען האַט אַללעס זיינע צייט, אונד זא לייגגט מאַן אויך מאַנכמאַל אין קורצעס אבער קלאָרעס, אין שריכטען אבער עהרליכען וואָרט. —

מאַן וואַסע פאַן איהם אין דער „נאַסע", וויא ער אָנגאַנג פּיהר אים דעם בעגטע הערייטטהום, האַט ער דיינען וואָכענבראָט שאַן אין דער מאַטע אונד בריכט זיך ניכט צו פאַלגען אונד ניכט צו שווינען.

נעגען זאָלכע לייטע, דיא איהר בראָך האַבען, אָהנע דאַס דיא וויסען, וויא דיא דאַצו קאָממען, האַט דער גע־מיינע שליכטע מאַן, נאַטענליך דער בעוואָהנער דער „נאַסע", דער עס זיך זייער ווירדען לאַסען מיט, עהע ער אין מאַאַר גולדען עוואַרבע, יעדעציייט אין גערעכטע מיסטרען, מאַן בעטראַכטעט איהן ניכט אלס צור „נאַסע" נעהאָרען, זאָנדערן אלס אייגע אייסנאַהמע, אלס אייגע הערי־שאַפט. דיא לייטע אין דער „נאַסע" פּערשטעהען ניכטס פאַן נאַציאָנאַל־אָקאָנאָמיע אונד האַבען וועגען צייט איבער דיא עיסען אורזאַכען דער אינגלייכען נשפּרעכטהייליגע נאַכזוועגען, איך וויסען וויא „אַללס מאַן דיא דאַיבער בעפּראַגען ווירדע, קיינע מיטטעל אנזיגבען, דעזיער אינ־גליכהייט אייגען דאַס עגטגעגען צוזעטצ צו אונד אייגען עיטאַליכען צושאַנד אין דער נעזעלשאַפטליכען אָר־נונג הערבייגאַ אַז פּיהרען; אבער דיא האַבען נעזוגדען מגנ־שענפּפּשאַנד. אונד דאַס בעוויאָסטזיין, דאַס — אייגענע־האַלב דער „נאַסע" וועגענגעפּגס — אַללין דיא איבריג עס אויס, וועלכע אַללע אונגליכהייט אויסגלייכט. פאַר נאַטע פּיהלען דיא זיך אַללע גליך, דענן דיא זינד אין אַלך פאַן פּרעסטערן, אונד זעלבסט דער ראַבבינער צייט־נעט זיך זא אין דעזיער בעציעהונג פאַר דען אנדערן ניכט איס, עס האַטטע קיינע נאַסע־ע וויזהע אלס יעדער אנ־דערע אַרבעלשע.

אים שטאַטטע וויאָין דיא עבענאַללס אַללע גליך,

איר אתאָן שטרונג אין דאַרגעהער גענעזענען, האַטטע ער זיך דיא נאַטע וואָכע איבער געפּראָכען. וואָרע ער דעם אַטטער דעם מאַרגענס צו־יייללן נאַר אויף דעם דאַרפּ בעגעגנעס, איהם דאַזוגלעכס פּיינדליך עגטגעגענע־קאָממען, אדער וואָרע ער מיטגעטוועגען אויך אין געשאַפטס מאַנן פאַן דייטעריגענדען בעציעהונגען געזעזען, האַטטע ער מיט שנטטטיאַאַרען נעהאַנדעלט אונד מאַרקטע בעגאַנגען, וואָרע ער נאָך בייגן נעגאַנגען אונד האַטטע נעזאָהנט, וואָס עס הייסט זיך מיט מיהע אונד אנשטרענגונג זיין בראָך צו ערזעזיכען, זא האַטטע דער בעזוך אַללין אַללע הענגע־דייסט, איהן אין דען אייגען יאָקאָב גלאַזעס אונד זייגע נוטען פּרייא אלס דען עיקלאַרטען ציקינגטען אויזאָהן עיטאַהן עיטעיגען צו לאַסען.

אינטער עבענבירטען לייטען בעדאַרף עס קיינע לאַנגען פּרעדיגטען אונד עיקלאַרונגען, זאָנדאַר אין „יונגע צו אייגעס מאַרגען נעהט, אויס דעם אין דער נאַסע זא נוט, וויא אייגע אַפּפּגטע לייבעגטערקלאַרונג אונד דאַס „אַדעלע", דער אבגעגטע גערכטסהאָף דער „נאַסע", דאַס הייסט דיא אַפּפּגטיגע מיינונג אדער דיא אַללקס־פּעריאָדטונג, בעגייגנעס וואָלגע מאַאַרע לאַנגע בעגאַר דיא מאַרצעללאַנאַסטען צערבראָכען אונד דיא שעיבען אלס פּגלאַבענסאַיזונגען פּעיזעגרעס וואָרדען. אלס עיקאָב־טע. בייא „אהאָן מיט דער נאַזע אויף דער שטירן" הענגע־נען וואָר דייעס אין אנדערער מאַלל. ער וואָר דער אַהן דעס אקעטיפּאַאַסטעס אונד בעשטטטס דערארייגס זעלבער אקעטיפּאַאַסטער צו ווערדען. מאַן אייגעס נעשאַפטס פּער־שאַפט ער ניכטס, וואָס מיטע אונד אנשטרענגונג דיא, דאַאָן וואָסטע ער ניכטס.

וואָרע אתאָן שטרונג אין דאַרגעהער גענעזענען, האַטטע ער זיך דיא נאַטע וואָכע איבער געפּראָכען. וואָרע ער דעם אַטטער דעם מאַרגענס צו־יייללן נאַר אויף דעם דאַרפּ בעגעגנעס, איהם דאַזוגלעכס פּיינדליך עגטגעגענע־קאָממען, אדער וואָרע ער מיטגעטוועגען אויך אין געשאַפטס מאַנן פאַן דייטעריגענדען בעציעהונגען געזעזען, האַטטע ער מיט שנטטטיאַאַרען נעהאַנדעלט אונד מאַרקטע בעגאַנגען, וואָרע ער נאָך בייגן נעגאַנגען אונד האַטטע נעזאָהנט, וואָס עס הייסט זיך מיט מיהע אונד אנשטרענגונג זיין בראָך צו ערזעזיכען, זא האַטטע דער בעזוך אַללין אַללע הענגע־דייסט, איהן אין דען אייגען יאָקאָב גלאַזעס אונד זייגע נוטען פּרייא אלס דען עיקלאַרטען ציקינגטען אויזאָהן עיטאַהן עיטעיגען צו לאַסען.

אינטער עבענבירטען לייטען בעדאַרף עס קיינע לאַנגען פּרעדיגטען אונד עיקלאַרונגען, זאָנדאַר אין „יונגע צו אייגעס מאַרגען נעהט, אויס דעם אין דער נאַסע זא נוט, וויא אייגע אַפּפּגטע לייבעגטערקלאַרונג אונד דאַס „אַדעלע", דער אבגעגטע גערכטסהאָף דער „נאַסע", דאַס הייסט דיא אַפּפּגטיגע מיינונג אדער דיא אַללקס־פּעריאָדטונג, בעגייגנעס וואָלגע מאַאַרע לאַנגע בעגאַר דיא מאַרצעללאַנאַסטען צערבראָכען אונד דיא שעיבען אלס פּגלאַבענסאַיזונגען פּעיזעגרעס וואָרדען. אלס עיקאָב־טע. בייא „אהאָן מיט דער נאַזע אויף דער שטירן" הענגע־נען וואָר דייעס אין אנדערער מאַלל. ער וואָר דער אַהן דעס אקעטיפּאַאַסטעס אונד בעשטטטס דערארייגס זעלבער אקעטיפּאַאַסטער צו ווערדען. מאַן אייגעס נעשאַפטס פּער־שאַפט ער ניכטס, וואָס מיטע אונד אנשטרענגונג דיא, דאַאָן וואָסטע ער ניכטס.